

Martyna Szczepaniak

Uniwersytet Jagielloński

Kreatywność językafandomu¹

Henry Jenkins twórczością fanowską określił każdy tekst, który powstał na podstawie innego tekstu kultury, nie wprowadzając na tym poziomie rozróżnienia między popołudniową rozmową sąsiadek na temat ostatniego odcinka *M jak miłość* a powstającą przez lata kilkusetstronicową powieścią, w której poznajemy losy bohaterów po zakończeniu kanonicznego tekstu kultury [Jenkins 1992: 158–159].

¹ Język fandumu można określić jako zawodowy zgodnie z definicją Walerego Pisarka, który pisze: „Każda z nich [gwar zawodowych – przyp. M.S.] charakteryzuje oprócz frazeologii swoiste słownictwo, w którym się odbija z jednej strony szczegółowe poznanie danego wycinka rzeczywistości, z drugiej zaś określony stosunek emocjonalny do poszczególnych przedmiotów i zjawisk ważnych dla danego zawodu” [Encyklopedia 1991: 107]. Jednakże, także język środowiskowy w definicji Pisarka, czyli „ograniczony zasięgiem do jednego środowiska, zwykle różni się jedynie słownictwem i frazeologią” [Encyklopedia 1991: 139] może zostać użyty do opisu języka fandumu. Po namyśle, sprowokowanym przez uwagi dr. Bartłomieja Cieśli, stwierdzam, że lepszym pojęciem do opisu tego języka jest odmiana środowiskowa, z zastrzeżeniem, że drugi z wydzielonych przeze mnie w tym artykule poziomów zdecydowanie wpisuje się w definicję języka profesjonalnego.

Wraz z rozwojem internetu duża część fanowskiej twórczości znalazła tam swoje miejsce. Są to zarówno dyskusje na temat ostatniego odcinka ulubionego serialu, jak i twórczość artystyczna, w tym literacka [Gąsowska 2015; Siuda 2008: 239–256]. Coraz popularniejsze i coraz łatwiej dostępne stały się teksty fanów, co także upowszechniło język fandomu nie tylko poprzez pisanie ogólnodostępnych utworów ale także przez tworzenie internetowych encyklopedii wiedzy na temat danego tekstu kultury czy fandomu i wykorzystywanych w nim pojęć².

W tym artykule omówię innowacje, jakie pojawiają się w języku środowiskowym fandomu, przede wszystkim na przykładzie tekstów not autorskich fanfiction – metatekstów umieszczanych z danym rozdziałem – tworzonych na podstawie sagi o Harrym Potterze Joanne Kathleen Rowling, opublikowanych do końca 2015 roku, które to analizowałam na potrzeby mojej pracy magisterskiej [Szczepaniak 2017].

Pragnę jednak zaznaczyć, że opisywane przeze mnie zjawiska nie ograniczają się jedynie do języka tego fandomu, a w niektórych wypadkach mają zasięg międzynarodowy, co także przedstawię, posługując się odpowiednimi przykładami.

Grzenia podkreślał obecność w języku internetu [a takim pisane są analizowane przeze mnie teksty – M.S.] neologizmów i neosemantyzmów związanych z terminologią informatyczną, często pochodzących z języka angielskiego. W przypadku not autorskich pojawiają się jeszcze leksemy związane z dwoma innymi polami semantycznymi: ze zjawiskiem fanfiction i konkretnym fandomem, z którego pochodzi dane opowiadanie. Od razu pragnę zauważyć, że nie można ustalić ścisłych granic między tymi polami znaczeniowymi, ponieważ często się przenikają [Szczepaniak 2017: 41].

² Tu przede wszystkim mam na myśli portal fanlore.org, szczytujący się prawie pięćdziesięcioma tysiącami artykułów, zarówno na temat twórczości fanowskiej, jak i konkretnych fandomów. Niestety, w przeciwieństwie do wielu encyklopedii fanowskich, nie posiada on wersji polskojęzycznej.

Tworzą one jednak wyraźną hierarchię – od poziomu wymagającego jedynie ogólnej wiedzy na temat poruszania się w świecie internetu po ten, który wymaga szczególowej znajomości danego tekstu kultury.

Pierwszy, najogólniejszy z nich, w przypadku języka środowiskowego fandomu ma wiele cech wspólnych z językiem używanym na co dzień przez innych internautów. Posługujący się nim twórcy wykorzystują angielskie nazwy, na przykład: „update nie będą regularne i częste” [Eos rosy-fingered 2007–...: 10³] i ich polskie odpowiedniki – „Następna aktualka w środę” [Kiraling 2013–2014: 19]; w oparciu o nowe pojęcia związane z użytkowaniem internetu tworzą neologizmy: „Bezniecie straszna rzecz...” [akumaNakago 2009–...B: 3], „I dzięki składam na ręce stałych czytaczy” [ankelime 2013–...: 29]; przetwarzają znane połączenia wyrazowe, by dopasować je do rzeczywistości wirtualnej: „Ile mi się pomysłów kurzy na dysku...” [akumaNakago 2010–...: 2]. Przede wszystkim jednak nadają oni ludzkie cechy sprzętowi⁴ „[urządzenie] po siedmiu latach dobrego sprawowania wyzionęło ducha” [ankelime 2013–...: 28], „mój wiekowy laptop, który coraz bardziej odmawiał współpracy, w końcu poszedł do lekarza na kilka dni” [Kiraling 2014–2015: 42].

Drugi poziom, czyli słownictwo związane ze zjawiskiem fanfiction, w podobny sposób korzysta zarówno z polskiego, jak i angielskiego nazewnictwa, czasem stosując je jednocześnie. W ten sposób autorzy prezentują swoje tłumaczenie powszechnie znanych terminów angielskich: „Angst (smuciaśne), death character (musiałam go zabić, a było mi ciężko... śmierć postaci), no i oczywiście mimo największych starań postacie wyszły odrobinę OOC (niepodobne do

³ Ze względu na specyfikę fanfiction i budowę portalu fanfiction.net numer strony odpowiada numerowi rozdziału, ponieważ każdy z nich umieszczony jest na osobnej podstronie.

⁴ Choć jest to zjawisko mające swe źródła w języku internetu obecnie spotykane jest także w innych odmianach polszczyzny, m.in. naukowej [por. Gąsiorek 2016: 75].

siebie). Możliwe prequele lub sequele (osobne opowiadania o tym, co było przed lub po)” [Andrea-Deer 2005 –...B: 1].

Zjawisko to pokazuje, że terminologia związana z twórczością fanowską rzadko posiada oficjalne i ogólnie akceptowalne polskie nazwy, co daje pole do kreowania własnych. Co więcej, istnieją rozbieżności także w samym definiowaniu poszczególnych terminów, jak w przypadku *drabble*, który dla jednych jest historią składającą się z dokładnie stu słów [por. Gąsowska 2015: 298], dla innych po prostu krótkim, jednowątkowym opowiadaniem⁵.

Różnice pojawiają się także w przypadku pisowni poszczególnych terminów. Wynikają one nie tylko z różnego stopnia ich spolszczenia, ale także z rozbieżności w zapisie angielskiej nazwy⁶. Czasem ostentacyjnie błędny zapis angielskiego terminu służy wskazaniu swego ironicznego wobec niego stosunku: „Disklajmer: Wszystko, co rozpoznajecie, nie jest moje” [Niebieski Migdał 2005: 1].

Na tym poziomie zdarzają się także przesunięcia znaczeniowe. Zazwyczaj nie są one na tyle znaczące, by mówić o neosemantyzmach, ale zdecydowanie wprowadzają nowe konotacje ogólnie znanych wyrazów. Jednym z tych terminów jest korekta, a postać edytora, zwanego betą, jest niezwykle istotna dla tej twórczości. W związku z tym czynność poprawiania tekstu nazywana jest zazwyczaj betowaniem, a czasownik *betować* łączy się z biernikiem, powtarzając schemat tworzony przez czasownik *poprawiać*, najczęściej tworząc konstrukcje podkreślające dopełnienie: „Rozdział zbetowała X” lub „Rozdział zbetowany przez X”. Jednak zdarzają się też oryginalniejsze opisy tego procesu. Autor, mówiąc o tym, że „Nad rozdziałem zbetowała się 100ki. Yakou. no. Ou” [Panna Mi 2012–2013: 27], tworzy konotację między pojęciem *zlitować się nad* a korektą tekstu, nadbudowując znaczenia i wyraźnie wskazując na nadrzędność bety w procesie twórczym [por. Karpovich 2006: 171–188; Szczepaniak 2017: 31–32].

⁵ W tym wypadku często autorzy uzasadniają to praktyką w anglojęzycznych fanfikach.

⁶ Dobrym przykładem jest termin *pairing*, który w badanym materiale zapisywany był w sposób błędny w jednym na trzy użycia.

Kanon również jest pojęciem, które w języku fandomu funkcjonuje w sposób odmienny od języka ogólnego. W ujęciu fanowskim jedynym znaczeniem tego leksemu jest rozszerzone znaczenie „oficjalny zbiór ksiąg świętych jakiejś religii” [Inny 2000: 592; *Uniwersalny* 2003: 34], dokładniej „zbiór tekstów uznawanych powszechnie⁷ za część danego tekstu kultury”⁸. Dodatkowo w tekstach fanowskich często jest on personifikowany „Kanon wziął długi urlop, może nawet tacierzyńskie” [Zilidya D. Ragon 2011: 1] lub uznawany za zjawisko fizyczne „jeśli w tym kanonu się doszukiwać, to tylko z mikroskopem” [Satahe Shetani 2011–2012: 14].

Równie istotnym leksemem jest Wena, która także często ulega personifikacji, jak pokazują poniższe przykłady: „Tak mnie jakoś Wena dopadła niespodziewanie pewnego dnia nad morzem i oto jej dziecko” [TrustNo1PL 2010–2011: 1] czy „Wena na pewno się przyda, bo to naprawdę wredna osóbką i ma zwyczaj uciekania w najmniej oczekiwanych momentach.” [Panna Mi 2012–2013: 23]. Takie traktowanie natchnienia ma swoje literackie korzenie, ale istnieje także fanowska wersja: Wen rodzaju męskiego⁹: „To prawda, że komentarze karmią wena, tłumaczeniowego również.” [akumaNakago 2009: 1].

7 W niektórych przypadkach przynależność taka jest problematyczna – w przypadku Harry’ego Pottera dość powszechne jest odrzucenie *Harry’ego Pottera i przeklętego dziecka*. Także informacje zamieszczone przez autorkę na portalu Pottermore nie przez wszystkich fanów uznawane są za kanoniczne.

8 Rozszerzenie to można uznać za anglicyzm, szczególnie, że w słowniku oksfordzkim hasło *canon* w znaczeniu „zbiór ksiąg kościelnych” wskazuje na rozszerzenie tego użycia, tak by obejmował zbiór tekstów jednego autora, uważanych za autentyczne [English 2018]. Nie jest to jednak w pełni definicja zgodna z fanowską, ponieważ kanonem nazywane są teksty, które opisują jeden świat, przez co zazwyczaj nie są to wszystkie teksty autora (detektywistyczna powieść J.K. Rowling *Trafny wybór* nie jest częścią potterowskiego kanonu), mogą za to obejmować teksty kilku autorów (w przypadku filmów *MCU* jedynie kilka z nich było reżyserowanych bądź napisanych przez te same osoby).

9 Można się tu doszukiwać motywacji socjologicznej – twórczość fanowska w większości jest domeną kobiet, dlatego nie dziwi zamiana postaci

Pojawił się także czasownik utworzony od tego rzeczownika „Jeśli zależy Wam na tym opowiadaniu, zostawcie po sobie ślad, nawińcie troszkę” [Arwenien 2012: 11], który oznaczałby „natchnijcie mnie”.

Kolejnym zjawiskiem, znajdującym się na przecięciu drugiego i trzeciego z opisywanych przeze mnie poziomów, obecnym także w fandomie międzynarodowym, jest semantyzacja znaków graficznych, w tym interpunkcyjnych, w szczególności wykrzyknika, ukośnika oraz „&”.

Wykrzyknik jest ściśle związany z opisem treści fanfika. Używa się go do tworzenia następujących struktur: wyraz opisujący!wyraz opisywany. Przedstawia w ten sposób pewien typ opowieści, np. szary!Harry, Slytherin!Harry czy chory!Harry¹⁰. Ważna jest przy tym ich skrótowość i umowność, a obecność wykrzyknika sprawia, że cała konstrukcja nie może być uznana po prostu za błędną składniowo czy słowotwórczo. Dodatkowo wykorzystywane są one przede wszystkim w opisie historii, w zwięzły sposób przedstawiając najważniejsze, często typowe, założenia danego fan fiction.

Znak „&” nie ma jednoznacznej interpretacji. Zgodnie ze sposobem tagowania wprowadzonym przez portal archiveofourown.org, dla odróżnienia od ukośnika, o którym za chwilę, miałby on symbolizować wszelkiego rodzaju relacje platoniczne. Nie jest to jednak interpretacja powszechna, ponieważ w zebranych przeze mnie notach autorskich „&” jest jednym z alternatywnych sposobów oznaczania relacji romantycznych, tuż obok stosowanych przez niektórych autorów „x” czy „+”.

Ukośnik niesie za sobą istotny semantyczny przekaz – jest to powszechnie uznany sposób zapisywania *pairingów*¹¹, czyli ro-

kobiecej na męską. Byłaby to kolejna próba zaznaczenia odmienności tego typu literatury wobec tej pisanej przede wszystkim przez mężczyzn.

¹⁰ Wyrazy używane w tego typu formułach są zarówno polskie, jak i angielskie.

¹¹ Celowo używam w tym miejscu terminu *pairing*, ponieważ jego polskie tłumaczenie: „para, parować” nie do końca oddaje jego znaczenie. Dodatkowo *pairing* kojarzy się przede wszystkim z twórczością fanowską i jest niezwykle istotnym pojęciem [por. Driscoll 2006: 84–85].

mantycznych relacji między bohaterami¹². Różnice pojawiają się w sposobie wyboru określenia bohaterów. W tym kontekście mogą pojawić się ich inicjały (HG/SS, H/G), imiona (Harry/Draco), nazwiska (Potter/Snape) lub pełne imiona i nazwiska (Gabrielle Delacour/Ron Weasley). Pojawiają się także sytuacje, w których przyjęto różne sposoby zapisu każdego z bohaterów (HP/Ginny Weasley). Jest to sposób, który ma poinformować czytelnika o tematyce utworu w sposób zwięzły, przy czym nie tracąc na czytelności – stąd, przy mniej popularnych postaciach czy *pairingach* zazwyczaj używane są dłuższe określenia. Zapis uwzględniający pełne imię gwarantuje jednoznaczną interpretację, co nie zawsze jest możliwe w przypadku użycia jedynie nazwiska lub inicjału. AD w skrócie HP/AD, użytym w opisie historii *Mój* [Rheieette 2015: 1] oznacza nie Albusa Dumbledore’a, jak mogłoby się wydawać, a Antonina Dołohowa. Stworzenie skrótu wykorzystującego inicjały obu postaci może doprowadzić do jego błędnego odczytania.

Czasami możliwy jest wybór spośród kilku określeń danego bohatera. W przypadku sagi Rowling ma to miejsce w przypadku głównego antagonisty Pottera, czyli Lorda Voldemorta, a także matki Harry’ego, Lily. Obie te postacie znane są pod dwoma imionami: Lord Voldemort to także Tom Marvolo Riddle, Lily może być Evans lub Potter. W tym wypadku wybór jednej z tych nazw jest zazwyczaj znaczący. Historie o Lily Evans opowiadają o jej panięńskich latach, są to także fabuły, w których łączy się ją z innymi niż James Potter bohaterami. „Lily Potter”¹³ sygnalizuje, że akcja utworu obej-

12 Lidia Gąsowska w swej definicji tego terminu zaznacza niekanoniczność takiego połączenia, z czym się nie zgadzam, bo tym terminem oznaczane są także związki kanoniczne [por. Gąsowska 2015: 299].

13 Lily Potter to także imię córki Harry’ego Pottera. Ze względu na to, że Rowling nazwała dzieciswojego bohatera, pojawiające się w ostatnim rozdziale *Harry’ego Pottera i Insigniów Śmierci*, imionami innych postaci, w tym obojga jego rodziców, w świadomości fandomu funkcjonują oni zawsze z podwójnym imieniem, co pozwala choćby odróżnić diametralnie różne historie miłosne: kanoniczną pomiędzy Jamesem i Lily a kazirodczą pomiędzy Jamesem Syriuszem i Lily Luną.

mieczasy jej małżeństwa z Jamesem. Użycie imienia „Tom Riddle” oznacza, że będzie to opowieśćo jego szkolnych latach (przeważnie zawierająca motyw podróży w czasie) lub też opisująca jakiś świat alternatywny, w którym nie stał się Czarnym Panem. Natomiast forma „Lord Voldemort” pojawia się w fanfikach o wojnie w świecie czarodziejów.

Jednak nie jest to zjawisko powszechne. Nie zawsze możliwość wyboru jednego z kilku onimów bohatera pociąga za sobą wybór konkretnego typu historii. Dzieje się tak choćby w fandomie *Hetalia* lub *Marvela*¹⁴.

Hetalia to japońskie anime, w którym bohaterami są personifikacje państw, posiadające swoje imiona i nazwiska. Także tutaj, nawet w opowieściach w których postacie te stają się zwykłymi ludźmi, w opisie *pairingu* mogą pojawić się nazwy państw, które reprezentują w oryginale, jak w historii *Jumping into puddles*, gdzie główny *pairing* określony jest skrótem Den/Nor [gehlien 2017–...: 1], choć autorka wyraźnie zaznacza, że jest to alternatywny świat, w którym bohaterowie pracują w jednym biurze.

W przypadku MCU wykorzystuje się zarówno imiona, nazwiska, jak i funkcje czy charakterystyczne cechy bohaterów – przy czym te ostatnie często służą do tworzenia nazw własnych *pairingów*. W języku fandomu tego typu onimy powstają z połączenia dwóch wyrazów określających bohaterów, przy czym wybór nazwy danej postaci jest dowolny, stąd pojawia się zarówno *Sevminie*, jak i *Snamione*, obie opisujące związek Hermiony Granger i Severusa Snape’a. Jednak w przypadku popularniejszych *pairingów* są one zazwyczaj ustalone, dlatego mamy *Drarry* (Draco Malfoy i Harry Potter), *Snarry* (Severus Snape i Harry Potter), *Hinny* (Harry Potter i Ginny Weasley), *Frostiron* (Loki, który jest Lodowym Gigantem, czyli *Frost Giant* i Tony Stark, czyli *Ironman*), *Stony* (Steve Rogers i Tony Stark), *science-husbands* (Bruce Banner

¹⁴ Zajmuję się tu przede wszystkim fadomem tzw. MCU, czyli *Marvel Cinematic Universe*.

i Tony Stark, którzy są naukowcami i nazwani zostali w *Avengersach science bros*).

Kolejność postaci jest w tym wypadku przypadkowa, zazwyczaj umotywowana określeniami stosowanymi dla innych pairingów, łatwością wymowy czy zwyczajem. Warte uwagi jest to, że onimy te wykorzystują angielskie imiona, nazwiska czy określenia postaci, a spolszczeniu ulega jedynie nazwa całego *pairingu*, zazwyczaj stosowana metonimicznie jako określenie historii, w których on występuje „W ogóle jeśli chodzi o slash jestem bardzo wybredna toleruję jedynie Snupiny” [Kiraling 2013: 5] czy „Jeżeli komuś brakuje frostironów w życiu, ostatnio dość regularnie i publicznie RPuję z Lobobathory.” [missMHO 2013: 1].

Choć konkretne przykłady i nazwy tu wymienione są charakterystyczne dla poszczególnych fandomów, co umieszcza to zjawisko na trzecim z wydzielonych przeze mnie poziomów, to, jak wyjaśniłam powyżej, sam mechanizm ich tworzenia jest taki sam na przestrzeni różnych fandomów, podobnie jak i pozostałe zjawiska związane z semantyzacją znaków graficznych. Kreatywnością twórcy not autorskich wykazują się także na poziomie stylistycznym. Jednym z powtarzających się elementów obecnych w różnych fandomach jest oznajmienie o braku praw autorskich do wykorzystywanych postaci. Często pierwsza część takiego oświadczenia wykorzystuje styl urzędowy, wraz z jego terminologią i charakterystycznymi zwrotami, natomiast w drugiej pojawia się potoczność, nadając całej wypowiedzi żartobliwy ton: „Wszystkie postaci i zdarzenia, które rozpoznaje adwokat strony powodowej nie należą do mnie. Wszystkie postaci i zdarzenia, których adwokat strony powodowej nie rozpoznaje, a rozpoznać powinien, również nie są moje. Cała reszta stanowi wyłącznie wytwór mojej chorej wyobraźni...” [mithiana 2005: 1] czy „Voldemort oraz reszta postaci z cyklu HP są własnością intelektualną J.K. Rowling. Ja ich tylko wypożyczam i ee... molestuję im psychikę ;)” [Bazylija de Grean 2010: 1].

Ostatni poziom języka środowiskowego fandomu, związany z wykorzystywaniem pojęć pochodzących z oryginalnego tekstu

kultury, wymaga pewnego zastrzeżenia. Analizowane przez mnie teksty często zawierały analizę zachowania postaci czy fragmenty dyskusji na temat kanonicznych wydarzeń i bohaterów. Mówiąc o pojęciach pochodzących czy w jakiś sposób nawiązujących do tekstu oryginalnego jako części socjolektu, mam na myśli używanie ich w innych kontekstach niż ten opisany powyżej. Jest to dodatkowo poziom, w którym widoczny staje się intertekstualny, a nie tylko metatekstowy, charakter tekstów powstających w ramach szeroko pojętej twórczości fanowskiej.

Autorzy korzystają z pojęć wymyślonych przez Rowling: „będąc Ślizgonką, stronnico przydzieliłam chłopaków do Slytherinu ;P” [CookieLizard 2014: 1], czasem odpowiednio modyfikując związki frazeologiczne: „Równouprawnienia domów z Lumosem tam szukać” [akumaNakago, 2009–...A: 6], ale także odwołują się do pojęć ogólnie związanych z magią „Cookies. Alice, klątw ani pomidorów nie rzucam, za to witam z szerokim uśmiechem” [Panna Mi 2012–2013: 26]. Dość popularne jest w tym wypadku stosowanie imienia Merlina w okrzykach, w których oryginalnie występuje „Bóg”: „Na litość Merlina niech chociaż wiem, że jest gdzieś tam ktoś, kto to czyta” [Andrea-Deer 2005–...A: 11].

Odrębnym zjawiskiem jest wykorzystywanie postaci. Pojawiają się one jako cześć gry z czytelnikami, w której świat magiczny jest rzeczywistością, z którą wchodzi w interakcję – może to być albo opis: „Bardzo wszystkich przepraszam, że tyle to trwało, ale Rita Skeeter jest obecnie niedostępna, a ja nie potrafię pisać odpowiednio napastliwych i ironicznych tekstów” [periscopes 2013–...: 15], „Nie zaczerwieniłam się tak od czasu, kiedy Madame Pomfrey powiedziała, że podobają jej się moje nowe nauszники :D”¹⁵ [italiana 2011–2012: 8] albo jej przedstawienie:

¹⁵ Dodatkowo jest to kryptocytat z powieści imitujący wypowiedź Albusa Dumbledore’a: „Nie zarumieniłam się tak od czasu, kiedy pani Pomfrey powiedziała, że podobają jej się moje nauszники” [Rowling 2000: 16].

„Nagle zawisł nade mną jakiś ciemny kształt. Przerazona odrywam się z krzykiem od klawiatury i staje twarzą w twarz z bardzo wkurzonym Severusem Snape'em¹⁶.

– Doprawdy – przemówił po długich minutach wpatrywania się lodowatym wzrokiem.

Zbierając w sobie odwagę zapytałam lekliwie:

– O co chodzi, Severusie?

Cisza ciągle się przedłużała i zaśmiałam się nerwowo.

– W następnym rozdziale pozwolę ci poobrazić Harry'ego do woli. Ile tylko będziesz chciał, dobrze?

– Mistrz Elikksirów syknął wkurzony jak waż zadżgany patykem prosto w oko.

– Naruszasz moją reputację swoimi nonsensami i nieustającymi błędami!

– Zauważ, że twoje wypowiedzi są zawsze bezbłędne – odpowiedziałam z przychylnym dźwiękiem dumy.

– Ponieważ SAM poprawiam twoje bazgroły – powiedział zimnym głosem i wyciągnął z kieszeni szaty scenariusz wtykając mi go pod nos.

Oczywiście, wszystkie kartki zostały popisane czerwonym atramentem i zawierały bardzo uprzejme uwagi.

– Nie poprawiłeś wypowiedzi Harry'ego?

– Każdy wiem [zapis oryginalny], że Potter to analfabeta. Poprzez błędne wypowiedzianie się podniósł swoją wiarygodność”.

[LiLuAin 2011–...: 9]

W powyższym przypadku charakterystyczna jest podwójność bohatera – jest on zarówno człowiekiem, z którym się rozmawia, jak i postacią, o której się pisze.

W analizowanych przeze mnie notach autorskich, pojawiały się językowe nawiązania także do innych tekstów kultury, znajdu-

¹⁶ Co ciekawe w polskim fandomie to właśnie z Severusem Snapem autorzy prowadzą tego typu rozmowy.

jące się poza opisywanymi przeze mnie poziomami. Obejmują one zarówno aluzje do elementów świata przedstawionego funkcjonujących samodzielnie w świadomości użytkowników internetu „Jeśli się podobało (lub nie), to daj mi o tym znać! oczy kotka ze Shreka” [Jarzebinka 2012–...: 21], konkretnych postaci i ich zachowań: „to nie był Blaszyński Drwal bez serca” [akumaNakago 2009–2011: 11], a nawet kryptocytaty „To opowiadanie nie szuka krytyki, nie szuka poklasku; zostało napisane przez nas dla nas...” [kassumi, Negatywna 2011: 1], „Laptopy są kochane, ja bym swojego za skarby nie oddała nikomu. Mój ci on *.*” [Akame Sora 2009–2011: 37].

Podsumowując, socjolekt fandumu wprowadza zmiany na różnych poziomach języka. W dużej mierze opiera się on na wzorcach angielskich, przede wszystkim w zakresie leksyki. Część tak zapożyczonych słów modyfikuje i przyswaja do realiów kultury i języka polskiego, często wykorzystując do tego w pełni ogromny potencjał słowotwórczy naszego języka. Trzeba przy tym zauważyć, że autorzy stosują w tym celu różne strategie – od angielskich terminów i ich oryginalnej pisowni, przez ich spolszczenie, aż po własne tłumaczenia. Brak sztywnych ram pisania not autorskich czy oficjalnych tłumaczeń terminów związanych z fandomem sprawia, że autorzy mogą wykazać się własną pomysłowością. Chętnie korzystają oni z tej możliwości. Jest to kolejna strategia, której celem jest zainteresowanie potencjalnego czytelnika stworzoną przez nich historią (skoro dany autor umiał w sposób dowcipny i twórczy napisać notę autorską, to jego twórczość literacka również jest warta przeczytania). Stosowanie charakterystycznych dla tego środowiska pojęć jest także sposobem na podkreślenie swojej fanowskiej tożsamości. Dodatkowo w języku tym często pojawiają się mniej lub bardziej wyraźne nawiązania do tekstu kultury, wokół którego skupiona jest dana część fandumu, wytwarzając w ten sposób poczucie wspólnoty kulturowej pomiędzy miłośnikami danego utworu.

Bibliografia

- Driscoll C. [2006], *One True Pairing. The Romance of Pornography and the Pornography of Romance*, [w:] *Fan fiction and fan communities in the Age of the Internet: New Essays*, Hellekson K., Busse K. (ed.), McFarland & Company, Inc., Jefferson, s. 79–96.
- Encyklopedia języka polskiego* [1991], Urbańczyk S. (red.), Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław–Warszawa–Kraków.
- Oxford Living Dictionaries. English*, [2018], [brak redaktora], <https://en.oxforddictionaries.com/definition/canon> [dostęp: 11.04.2018].
- Gąsiorek K. [2016], „Komputer jest nieskończenie cierpliwy...”, czyli personifikowanie nowoczesnych środków technicznych, [w:] *Język w internecie. Antologia*, Kita M., Loewe I. (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, s. 66–76.
- Gąsowska L. [2015], *Fan fiction. Nowe formy opowieści*, Korporacja Ha!art, Kraków.
- Grzenia J. [2006] *Komunikacja językowa w Internecie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Inny słownik języka polskiego* [2000], Bańko M. (red.), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, t. 1.
- Jenkins H. [1992] *Textual poachers: Television fans & participatory culture*, Routledge, Chapman and Hall, Inc., London.
- Karpovich A. [2006] *The Audience as Editor. The Role of Beta Readers in Online Fan Fiction Communities*, [w:] *Fan fiction and fan communities in the Age of the Internet: New Essays*, Hellekson K., Busse K. (ed.), McFarland & Company, Inc., Jefferson, s. 171–188.
- Rowling J.K. [2000], *Harry Potter i kamień filozoficzny*, Wydawnictwo Media Rodzina, Poznań.
- Siuda P. [2008], *Wpływ Internetu na rozwój fandomów, czyli o tym, jak elektroniczna sieć rozwija i popularyzuje społeczności fanów*, [w:] *Media i społeczeństwo. Nowe strategie komunikacyjne*, Sokołowski M. (red.), Wydawnictwo adam marszałek, Toruń, s. 239–256.
- Szczepaniak M. [2017], *Nota autorska jako gatunek tekstu (na przykładzie fanfiction publikowanych w Internecie)*, praca magisterska, Kraków.

Uniwersalny słownik języka polskiego [2003], Dubisz S. (red.), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, t. 2.

Netografia

- Akame Sora [2009–2011], *Red Hills*, <https://www.fanfiction.net/s/5508898> [dostęp: 19.03.2018].
- akumaNakago [2009], *Czute słówka*, <https://www.fanfiction.net/s/5005076> [dostęp: 11.03.2018].
- akumaNakago [2009–...A], *Drabble zebrane*, <https://www.fanfiction.net/s/4946626> [dostęp: 12.03.2018].
- akumaNakago [2009–2011], *Tłuszcz*, <https://www.fanfiction.net/s/4998225> [dostęp: 11.03.2018].
- akumaNakago [2009–...B], *Osiem*, <https://www.fanfiction.net/s/5354971> [dostęp: 11.03.2018].
- akumaNakago [2010–...], *Spóźnione wyznania*, <https://www.fanfiction.net/s/5736881> [dostęp: 11.03.2018].
- AndreaDeer [2005–...A], *Kiteski*, <https://www.fanfiction.net/s/2330677> [dostęp: 12.03.2018].
- Andrea-Deer [2005–...B], *The Reason Mój powód*, <https://www.fanfiction.net/s/2429671> [dostęp: 11.03.2018].
- ankelime [2013–...], *Nie patrz wstecz*, <https://www.fanfiction.net/s/9740789> [dostęp: 11.03.2018].
- Arwenien [2012–...], *Magia Przynależności*, <https://www.fanfiction.net/s/7745939> [dostęp: 11.03.2018].
- Bazylija de Grean [2010], *Jak pokonać Voldemorta*, <https://www.fanfiction.net/s/5947571> [dostęp: 12.03.2018].
- CookieLizard [2014], *The New Generation*, <https://www.fanfiction.net/s/10677540> [dostęp: 12.03.2018].
- Eos rosy-fingered [2007–...], *Odrodzić się z popiołów*, <https://www.fanfiction.net/s/3635484> [dostęp: 11.03.2018].
- gehlien [2017–...], *Jumping into puddles*, <https://www.fanfiction.net/s/12631786> [dostęp: 13.03.2018].
- italiana [2011–2012], *Harry Potter i Miłosne Rozterki*, <https://www.fanfiction.net/s/7398052> [dostęp: 12.03.2018].

- Jarzebinka [2012], *Zielone oczy*, <https://www.fanfiction.net/s/7869481> [dostęp: 11.03.2018].
- kassumi, Negatywna [2011], *Mózdzek meksykańskiej małpy*, <https://fanfiction.net/s/7162385> [dostęp: 13.03.2018].
- Kiraling [2013], *Wewnętrzny Wróg*, <https://www.fanfiction.net/s/9433027> [dostęp: 19.03.2018].
- Kiraling [2013–2014], *Dar Zasłony*, <https://www.fanfiction.net/s/9745854> [dostęp: 11.03.2018].
- Kiraling [2014–2015], *Tworząc Historię*, <https://www.fanfiction.net/s/10280582> [dostęp: 11.03.2018].
- LiLuAin [2011–...], *Pradawny Pakt*, <https://www.fanfiction.net/s/7231917> [dostęp: 12.03.2018].
- missMHO [2013], *Powiedz przecie*, <https://www.fanfiction.net/s/9937957> [dostęp: 06.04.2018].
- mithiana [2005], *Perskie oko Temidy*, <https://www.fanfiction.net/s/2419193> [dostęp: 12.03.2018].
- Niebieski Migdal [2005–...], *Serce czerwone jak włosy twoje*, <https://www.fanfiction.net/s/2266620> [dostęp: 02.04.2018].
- Panna Mi [2012–2013], *Ulubieniec Losu*, <https://www.fanfiction.net/s/8285396> [dostęp: 11.03.2018].
- periscopes [2013–...], *Eliksir niemożliwy*, <https://www.fanfiction.net/s/8920283> [dostęp: 12.03.2018].
- Rheieette [2015], *Mój*, <https://www.fanfiction.net/s/11167543> [dostęp: 13.03.2018].
- Satahe Shetani [2011–2012], *Seria Planów Severusa Snape'a*, <https://www.fanfiction.net/s/7578875> [dostęp: 11.03.2018].
- TrustNo1PL [2010–2011], *Druga Szansa*, <https://www.fanfiction.net/s/6155974> [dostęp: 11.03.2018].
- Zilidya D. Ragon [2011], *Kamerdyner*, <https://www.fanfiction.net/s/6938212> [dostęp: 11.03.2018].